

HAKUILMOITUS ENNALTAEHKÄISYN VAHVISTAMINEN SUUN TERVEYDENHUOLLOSSA (Terveydeksi-ohjelma)

Avustuksen yleiskuvaus

Ennaltaehkäisyn vahvistaminen suun terveydenhuollossa -avustus sisältyy hallitusohjelman Terveydeksi – kansalliseen terveys- ja hyvinvointiohjelmaan. Terveydeksi-ohjelman tavoitteena on vähentää keskeisten kansansairauksien ja niiden riskitekijöiden aiheuttamaa hyvinvointivajetta ja tautitaakkaa, lisätä työ- ja toimintakykyä sekä vähentää väestöryhmien välisiä eroja terveys- ja hyvinvointiongelmissa. Ohjelman pitkän aikavälin tavoitteena on vähentää sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarvetta. Ohjelmaa koordinoi sosiaali- ja terveysministeriö.

Hankehaku toteutetaan suun terveydenhuollossa olemassa olevien hyvien ennaltaehkäisyn toimintamallien levittämisen ja edelleen kehittämisen tueksi. Hankkeiden tulee kohdentua erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin. Avustus on tarkoitettu alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tukemiseen lisäämällä vaikuttavien keinojen käyttöä sekä vahvistamalla alueellista yhteistyötä. Tuloksia voidaan hyödyntää tulevien politiikkatoimien valmistelussa. Avustuksiin on käytettävissä enintään 1,5 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveysministeriön Terveydeksi-ohjelman momentilta 33.03.31.

Määrärahaa saa käyttää hankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä käynnistämisyavustusten maksamiseen.

Avustukset myönnetään lähtökohtaisesti täysimääräisinä, eikä omarahoitusta edellytetä. Tällä avustuksella pyritään toimintamallien levittämiseen ja vakiinnuttamiseen. Tätä avustusta ei saa käyttää avustuksen saajien lakisääteisiin tehtäviin, jotka rahoitetaan jollain muulla julkisella rahoituksella tai avustuksella. Avustusta ei saa käyttää taloudelliseen toimintaan. Valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää Euroopan yhteisön tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää, mistä johtuen myönnetyn avustuksen osuus hyväksytyistä kustannuksista voi olla myös täysimääräistä pienempi.

Valtionavustuksen käyttöaika on enintään 1.1.2025–31.3.2027. Avustuksen käyttöajasta on varattava aikaa hankkeen arvioinnille ja raportoinnille sekä hankkeen ulkoiseen arviointiin osallistumiselle.

Hakuaika alkaa 9.1.2025 ja päättyy 14.2.2025 klo 16:15. Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei käsitellä. Päätökset avustusten saajista tehdään mahdollisimman pian kevään 2025 aikana. Hakijoille ilmoitetaan päätöksistä kirjallisesti.

Avustukseen sovelletaan Valtionavustuslakia (688/2001).

Avustuksen hakijat

Avustusta voidaan myöntää kunnille, kuntayhtymille, hyvinvointialueille, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille. Myös osakeyhtiömuotoiset ammattikorkeakoulut voivat toimia hakijoina. Avustuksia ei voida myöntää yksityishenkilöille.

Avustuksen tavoite ja tarkoitus

Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on positiivista vaikutusta ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Terveystieteiden ohjelmassa toteutetaan poikkihallinnollisesti ja yhdessä järjestöjen kanssa tavoitteita, joilla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja perustuen kokonaistaloudelliseen hyötyyn ja kustannusvaikuttavuuteen. Tämän avustuksen päämääränä on edistää suun terveyttä ja sitä kautta terveyttä ja toimintakykyä laajemminkin sekä vähentää terveys- ja hyvinvointieroja.

Valtionavustukset halutaan toteuttaa alueilla, joilla on tietopohjaan perustuen tunnistettu tarve suun terveyden edistämiseen, ja joilla ei olla vielä pystytty panostamaan tähän riittävästi. Avustus mahdollistaa hyvien käytäntöjen levittämisen. Tavoitteena on levittää olemassa olevia hyviä käytäntöjä ja kehittää olemassa olevia toimintamalleja, kuten suun terveydenhuollon matalan kynnyksen palveluja, digitaalisia palveluja, asiakkaan lähelle vietäviä palveluja sekä riskiarvioinnin perusteella kohdennettuja yksilöllisiä interventioita (esim. etäyhteydellä toteutettava terveysvalmennus). Toimintamallien tulee huomioida myös haavoittuvat ryhmät. On tärkeää muodostaa alueella sopimus vaikuttaviksi arvioitujen toimintamallien jakamisesta ja käyttöönotosta, arvio vaikuttavuudesta tulee perustella. Valtionavustuksella toteutettavat hankkeet ovat alueellisia, laaja-alaisia ja ne tavoittavat toiminnallaan merkittävän väestömäärän kohderyhmästään.

Toteutus

Hankkeissa kehitetään ennaltaehkäisyä vahvistavia toimia suun terveydenhuollossa. Kehittämistyössä tunnistetaan laajasti erilaisia kohonneessa riskissä olevia väestöryhmiä sekä tarjotaan näiden ryhmien tarpeisiin sovitettuja näyttöön perustuvia ennaltaehkäiseviä palveluja. Hankkeen tulee vahvistaa myös hyvinvointialueen sisäistä yhteistyötä suun sairauksien ennaltaehkäisyssä. Hankkeissa vahvistetaan alueellista yhteistyötä toimimalla yhdessä esimerkiksi kuntien, järjestöjen, yritysten ja oppilaitosten kanssa. Yhteistyö voi olla myös hyvinvointialueiden välistä.

Hankkeiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon eri ikäisten ihmisten kulttuuritausta, fyysinen toimintakyky ja elintapoihin liittyvät arvot ja asenteet sekä palvelujen saavutettavuus. Toiminta suunnitellaan yhdessä kohderyhmän kanssa. Hankkeissa voidaan käyttää digitaalisia välineitä. Hankkeissa voidaan hyödyntää terveysteknologiaa, mutta ei ensisijaisesti kehittää uutta terveysteknologiaa. RRP-hankkeessa kehitettyjen toimintamallien edelleen kehittäminen ja levittäminen on suotavaa.

Hankkeen tuotoksena tulee olla kuvaus toimintamallista, jolla hankkeen kohderyhmät tavoitettiin ja sitoutettiin toimintaan ja jolla saavutettiin tavoiteltuja tuloksia. Arviointi vaikuttavuudesta on kytkettävä tähän mukaan.

Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma

Viestintä on olennainen osa Ennaltaehkäisyyn vahvistaminen suun terveydenhuollossa -hankkeen onnistumista ja tavoitteiden saavuttamista. Viestinnän tavoitteena on tukea luottamuksellisen ja vuorovaikutteisen yhteistyön rakentamista hankkeen ja alueellisten kehittämisen kesken. Viestinnällä varmistetaan, että hankkeeseen osallistuvilla on ajanmukainen ja olennainen tieto hankkeen tavoitteista, ja toteuttamisesta sekä ymmärrys käytettävistä viestintäaineistoista. Laadukkaalla ja kohderyhmälähtöisellä viestinnällä varmistetaan myös se, että sidosryhmät saavat selkeän käsityksen hankkeen tavoitteista ja

keinoista niihin pääsemiseksi. Hankkeen viestinnän lähtökohtia ovat avoimuus, luotettavuus, yhteistyö ja vuorovaikutuksellisuus. Viestinnän äänensävy on innostava ja kannustava.

Viestintää suunnitellaan ja toteutetaan hankkeen eri vaiheiden erityispiirteet huomioiden. Hankkeen käynnistysvaiheessa viestinnällä tuetaan hankkeen sisäistä vuorovaikutusta ja tavoitekeskustelua sekä vuoropuhelua eri sidosryhmien kanssa. Toteuttamisvaiheessa viestinnän painopiste siirtyy toimeenpanon tukemiseen sekä sidosryhmien informoimiseen siitä, mitä on jo saatu aikaa, ja miten hankkeessa edetään sekä peilataan mahdollisia sidosryhmien oivalluksia. Tulosten juurruttamis- ja levittämisen vaiheessa keskitytään hankkeen aikaansaannoksista ja tuloksista tiedottamiseen ja raportointiin. Viestinnän jokaisessa vaiheessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia viestinnällisiä keinoja, kanavia sekä sisältöjä.

Avustushakemukseen tulee liittää viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma, jossa kuvataan viestinnän tavoite, kohderyhmät, toimenpiteet, tavoiteltavat tulokset ja niiden mittarit. Edellytyksenä on, että hankeavustusta saavat tahot noudattavat avustuksen viestintäohjeita.

Avustuskokonaisuudesta strategisesta viestinnästä vastaa STM. Viestintä on strategista ja ministeriön toimialaan kuuluvaa viestintää (mm. päätösviestintää). Hankkeet vastaavat viestinnästä omalta osaltaan. Hankkeiden viestinnän asiantuntijat vastaavat yleisestä viestinnästä, sen suunnittelusta ja resurssoinnista.

Avustusten hakeminen

Ennalta ehkäisyn vahvistaminen suun terveydenhuollossa -hankkeen hakemuksesta tulee käydä ilmi seuraavat asiat:

- tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi suunnitellut toimenpiteet. Tavoitteet ja toimenpiteet on kuvattu siten, että niiden perusteella on mahdollista arvioida, toteuttaako hanke asetuksessa säädettyjä, avustettaville hankkeille asetettuja edellytyksiä.
- liitteenä on mahdollista toimittaa aiesitumuslomake, josta ilmenevät osatoteuttajat sekä osatoteuttajien hankkeeseen osallistumista koskevien periaatepäätösten päivämäärät. Aiesitumuslomakkeen toimittaminen ei ole tässä haussa välttämätöntä, mutta yhteistyöstä tulee kuitenkin sopia kumppaneiden kanssa ja kertoa siitä hakulomakkeella.
- kuvaus, miten yhteistyö on suunniteltu toteuttajien kesken.
- kuvaus toimista, joilla hankkeessa varmistetaan kohderyhmän osallistuminen ja vaikuttaminen palveluiden kehittämiseen ja arviointiin (esimerkiksi asiakas- ja ja/tai kokemusasiantuntijaedustus hankkeen projektiorganisaatiossa)
- esitetty arvio mahdollisista riskeistä.
- kuvaus kirjattuna hankkeeseen osallistuvien organisaatioiden hankehenkilöstön (ml. esihenkilötaso) resurssoinnista ja mahdollisuudesta osallistua.
- kuvaus riittävästä resursseista (ml. matkakustannusvaraukset) sekä valmiudet hankkeeseen.
- kuvaus hankkeen toteuttamisaikataulusta sekä merkittävimmät toimenpiteet ja aikataulut kuukausikohtaisesti.
- kuvaus siitä, miten toimintaa ja tuloksia arvioidaan ja seurataan. Hakemuksessa sitoudutaan jatkuvaan raportointiin Hankesalkussa sekä toimintamallien kuvaukseen Innokylässä.

Avustusta haetaan hakulomakkeella, jonka lisäksi tulee toimittaa arvio toiminnan kustannuksista. Arvioinnissa otetaan huomioon vain kyseisillä lomakkeilla toimitetut tiedot. Hakemus lähetetään kirjaamoon ([kirjaamo.stm\(at\)gov.fi](mailto:kirjaamo.stm(at)gov.fi)) viitteellä VN/34485/2024.

Hanketoteuttajilta edellytetään vaikuttavuuden arviointia, johon varataan rahoitusosuus. Toiminnan lähtökohtana on yhteiskehittäminen kohderyhmään kuuluvien tahojen kanssa. Toiminnassa on keskeistä niiden ryhmien tavoittaminen, joita ennaltaehkäisevät toimet eniten auttaisivat sekä heidän kanssaan

yhdessä keinojen miettiminen. Toteutuksen ja vaikutusten seuranta eri kohderyhmissä liitetään olennaisesti toimenpiteisiin.

Tätä hakuilmoituksen osiota on päivitetty 24.1. siltä osin, että aiesitoumuslomakkeiden toimittaminen hakemuksen liitteenä ei ole välttämätöntä. Yhteistyöstä tulee kuitenkin sopia kumppaneiden kanssa ja kertoa siitä hakulomakkeella.

Hakemusten arviointi

Hakemusten arvioinnissa käytetään seuraavia arviointikriteerejä:

1. Hankkeen lähtökohdat
2. Hankkeen tavoitteet ja sisältökehittäminen
3. Asiantuntijoiden osaamisen lisääminen ja vahvistaminen:
4. Hankkeen organisointi ja hankesuunnitelman realismi
Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon muun muassa seuraavat perusteet:

Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Esteitä avustuksen myöntämiselle

Esteiksi voidaan määritellä esimerkiksi seuraavat seikat:

- Ministeriö hylkää hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.
- Hakemus hylätään, jos se saapuu määräajan jälkeen.

Muita avustuksen käyttöön liittyviä ehtoja

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään tässä ilmoitetun ja avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Avustus ei myöskään yhdessä muiden julkisten tukien kanssa saa ylittää hyväksyttävien kustannusten määrää. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Hyväksyttäviksi kustannuksiksi luetaan hallinnointikustannukset, henkilöstökustannukset, matka- ja majoituskustannukset sekä määritellyn tavoitteen toteuttamiseksi välttämättömät muut edellä mainitut kustannukset.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.
- Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.

- Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).
- Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.
- Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
- Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

Lisätietoja

Erityisasiantuntija Kasperi Holmberg, p. 029 5163 350; etunimi.sukunimi@gov.fi

Erityisasiantuntija Piia Astila, p. 029 5163 390; etunimi.sukunimin@gov.fi

Valtionavustuksista yleisesti: <https://stm.fi/valtionavustusten-hakeminen>